

EEE 1608/25

IŠVADŲ PROJEKTAS

Dalykas: EEE tarybos 61-ojo posėdžio (2025 m. lapkričio 20 d., Briuselis) išvadų projektas

EEE tarybos šešiasdešimt pirmasis posėdis įvyko 2025 m. lapkričio 20 d. Briuselyje; jam pirmininkavo Islandijos užsienio reikalų ministrė Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir. Posėdyje dalyvavo Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančiai valstybei narei atstovavusi Danijos Europos reikalų ministrė Marie Bjerre, Norvegijos užsienio reikalų ministras Espenas Barthas Eide ir Lichtenšteino užsienio reikalų, aplinkos ir kultūros ministrė Sabine Monauni, taip pat Europos Komisijos ir Europos išorės veikslių tarnybos atstovai.

EEE tarybos nariai aptarė bendrą Europos ekonominės erdvės susitarimo (toliau – EEE susitarimas) veikimą ir dalyvavo politiniuose debatuose tema „ES supaprastinimo darbotvarkė ir EEE susitarimas“.

Ukraina

1. Primindami savo ankstesnes išvadas, EEE tarybos nariai dar kartą patvirtino, kad jie ir toliau nesvyruodami remia Ukrainos nepriklausomybę, suverenitetą ir teritorinį vientisumą atsižvelgiant į tarptautiniu mastu pripažintas jos sienas. EEE tarybos nariai, koordinuodami veiksmus su panašiai mažančiais partneriais ir sąjungininkais, toliau teiks visapusišką politinę, finansinę, ekonominę, humanitarinę, karinę ir diplomatinę paramą Ukrainai ir jos žmonėms.
2. Nepaisant JAV ir Europos nuolat dedamų diplomatinių pastangų pasiekti taiką ir Ukrainos pasirengimo jos siekti, Rusija dar intensyviau atakavo Ukrainą raketomis ir bepiločiais orlaiviais, visų pirma taikydamosi į civilius gyventojus ir civilinę infrastruktūrą, taip pademonstruodama, kad ji neturi tikros politinės valios užbaigti agresijos karą ir įsitraukti į prasmingas taikos derybas. EEE tarybos nariai dar kartą primygtinai paragino Rusiją sutikti visiškai, besąlygiškai ir nedelsiant nutraukti ugnį (Ukraina su tuo sutiko 2025 m. kovo mėn.) ir pakartojo, kad EEE tarybos nariai remia visapusišką, teisingą ir ilgalaikę taiką Ukrainoje, grindžiamą JT Chartijos ir tarptautinės teisės principais. Šiuo atžvilgiu EEE tarybos nariai priminė 2025 m. kovo 6 d. išdėstytus principus, kuriais turėtų būti vadovaujamosi taikos derybose.
3. EEE tarybos nariai toliau prisidės prie taikos pastangų, visų pirma per Norinčiųjų prisidėti koaliciją ir bendradarbiaudami su Jungtinėmis Valstijomis, taip pat intensyviau megzdami ryšius visame pasaulyje.

Bendradarbiavimas Europos ekonominėje erdvėje

4. EEE taryba akcentavo EEE susitarimo, kaip esminio ES ir EEE narėmis esančių ELPA valstybių santykių pagrindo, nuolatinę ir vis didėjančią svarbą, ypač geopolitinio netikrumo laikais, ir pabrėžė EEE susitarimo dviejų ramsčių struktūros svarbą.
5. Ji pripažino, kad EEE narėmis esančios ELPA valstybės, dalyvaudamos komitetų, ekspertų grupių, tyrinėjimų ir agentūrų veikloje, taip pat pateikdamos savo pastabas, teigiamai prisidėjo prie sprendimų rengimo proceso, susijusio su EEE aktualiais ES teisės aktais ir programomis.
6. Be to, EEE taryba pripažino teigiamą ELPA priežiūros institucijos ir Europos Komisijos indėlį stebint, kaip EEE susitarimo laikomasi visose EEE valstybėse.
7. EEE taryba pabrėžė, kaip svarbu, kad EEE narėmis esančių ELPA valstybių ministrai būtų kviečiami į ES pirmininkaujančių valstybių narių rengiamus neformalius ES ministrų posėdžius ir ministrų konferencijas, kurie yra aktualūs EEE narėmis esančių ELPA valstybių dalyvavimui vidaus rinkoje. Ji pareiškė palankiai vertinanti tai, kad šiuo metu pirmininkaujanti Danija tęsia šią praktiką ir kad ją tęs ir vėliau pirmininkausiančios valstybės narės.
8. EEE taryba akcentavo, kad siekiant skatinti sudaryti sąlygas ekonomikos augimui ir naujoms darbo vietoms visoje Europoje, svarbu, kad gerai veiktų vidaus rinka. Ji priminė keturių laisvių ir vienodų bei sąžiningų konkurencijos sąlygų naudą įmonėms, pabrėždama, kad vidaus rinkos taisyklės skatina inovacijas, konkurencingumą ir prekybą.
9. EEE taryba susitarė, kad reikia toliau intensyvinti informavimo apie EEE susitarimą ir jo naudą piliečiams bei įmonėms pastangas. Ji pabrėžė, kad geresnis EEE susitarimo išmanymas visais lygmenimis visoje EEE yra naudingas visoms susitariančiosioms šalims ir geram vidaus rinkos veikimui. Todėl EEE taryba paragino EEE valstybes užtikrinti, kad informacija apie EEE susitarimą būtų greitai ir lengvai prieinama.

10. Pripažindama svarbų parlamentinio bendradarbiavimo ir ekonominių bei socialinių partnerių bendradarbiavimo vaidmenį, EEE taryba atkreipė dėmesį į EEE jungtinio parlamentinio komiteto rezoliuciją dėl EEE jungtinio komiteto metinės ataskaitos dėl EEE susitarimo veikimo 2024 m., priimtą po 2025 m. gegužės 25 d. Akureiryje įvykusio jo 63-iojo posėdžio.

Politinis dialogas

11. EEE taryba pripažino, kad glaudi ES ir EEE narėmis esančių ELPA valstybių partnerystė yra geriausia ilgalaikės bendros gerovės ir stabilumo garantija. Ši glaudi partnerystė prisidėjo prie taika, demokratija, teisinės valstybės principu ir žmogaus teisėmis grindžiamos Europos. EEE taryba palankiai įvertino Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Islandijos, Lichtenšteino bei Norvegijos užsienio reikalų ministrų politinį dialogą, kurio metu dalyviai neformaliai pasikeitė nuomonėmis einamaisiais bendro intereso užsienio politikos klausimais, pavyzdžiui, Ukrainos / Rusijos, Transatlantinių santykių ir Artimųjų Rytų klausimais, pabrėždami, kad svarbu toliau laikytis praktikos, pagal kurią EEE narėmis esančių ELPA valstybių pareigūnai kviečiami dalyvauti politiniuose dialoguose, rengiamuose kartu su ES Tarybos darbo grupėmis.

EEE aktualių ES aktų įtraukimas

12. Atkreipdama dėmesį į EEE jungtinio komiteto pažangos ataskaitą, EEE taryba pareiškė palankiai vertinanti Jungtinio komiteto darbą užtikrinant tolesnę sėkmingą veiklą pagal EEE susitarimą ir gerą jo veikimą.
13. EEE taryba pripažino darbą, vykdomą siekiant sumažinti į EEE susitarimą dar neįtrauktų ES aktų skaičių, ir tai, kad ES institucijų ir EEE narėmis esančių ELPA valstybių bendromis pastangomis 2025 m. padaryta didelė pažanga. Vis dėlto ji pažymėjo, kad neįtrauktų aktų skaičius tebėra didelis, ir pabrėžė, kad reikia dėti daugiau pastangų ir tęsti glaudų bendradarbiavimą dėl ilgą laiką vis dar neįtrauktų aktų, kad EEE būtų užtikrintas teisinis tikrumas ir vienodumas. EEE taryba taip pat pabrėžė, jog svarbu užtikrinti, kad *acquis* būtų laiku perkelta į nacionalines teisės sistemas.

Ekonominis saugumas ir vidaus rinkos konkurencingumas

14. EEE taryba pripažino, kad pasaulinėms tiekimo grandinėms patiriant įtampą tarptautinė prekyba ir toliau susiduria su iššūkiais, ir dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą siekti atviros, sąžiningos bei tvarios prekybos ir taisyklėmis grindžiamų prekybos santykių.
15. Be to, EEE taryba pabrėžė vidaus rinkos svarbą užtikrinant Europos konkurencingumą, strateginį savarankiškumą, kartu išsaugant atvirąją ekonomiką, ekonominį saugumą, atsparumą, apsirūpinimo maistu saugumą, pramonės atsinaujinimą, atsparią technologinę lyderystę ir jos, kaip verslo vietos, patrauklumą. ES ir EEE narėmis esančios ELPA valstybės turi bendrą interesą užtikrinti gerai veikiančią vidaus rinką ir išsaugoti vienodas sąlygas tiek pasauliniu lygmeniu, tiek vidaus rinkoje, nes plėtojama nauja politika ir iniciatyvos, kuriomis siekiama įveikti esamus geopolitinius iššūkius tokiose srityse kaip pasaulinė konkurencija, klimato kaita, dvejopa žalioji ir skaitmeninė pertvarka, strateginė priklausomybė ir su tiekimo grandinėmis susijusi rizika strateginiuose sektoriuose.
16. EEE taryba pabrėžė, kad svarbu sukurti inovacijoms ir verslui palankią aplinką, siekiant didinti konkurencingumą visoje EEE, ir pažymėjo, kad svarbu mažinti strateginę priklausomybę jautriuose sektoriuose, taip pat supaprastinti reglamentavimo procesus. Ji palankiai įvertino pastangas supaprastinti taisykles ir sumažinti nereikalingą administracinę naštą teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvomis, įskaitant pasiūlymus dėl bendrųjų rinkinių – jie yra ypač svarbūs didžiąją dalį EEE įmonių sudarančioms mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVD).
17. EEE taryba pabrėžė, jog svarbu, kad ES ir EEE narėmis esančios ELPA valstybės glaudžiai bendradarbiautų didinant ekonominį saugumą, atsparumą, taip pat užtikrinant ir stiprinant tiekimo grandines, šiuo tikslu įvairindamos tiekimą ir stiprindamos gamybos pajėgumus vidaus rinkoje, visų pirma visai netaršių ir mažataršių technologijų srityse, laikantis pirmojo bendros pažangos įvertinimo pagal Paryžiaus susitarimą 28 punkto, taip pat lustų ir ypatingos svarbos žaliavų srityse. Siekiant užtikrinti ekonominį saugumą EEE, daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama konkurencingumo skatinimui visoje EEE, apsaugos nuo bendros ekonominiam saugumui kylančios rizikos užtikrinimui ir partnerystei su kitomis bendrų interesų turinčiomis šalimis.

18. EEE taryba pripažino, kad 2024–2029 m. ES strateginėje darbotvarkėje tinkamai sprendžiami bendri EEE valstybių uždaviniai. Ji pasidžiaugė pastangomis sukurti gilesnę ir atsparesnę vidaus rinką, galinčią prisidėti prie pagrindinių ateities technologijų plėtojimo ir ilgalaikio Europos konkurencingumo, ir pastangomis užtikrinti, kad Europa išliktų tvirta ir saugi.

Klimato kaita, biologinė įvairovė ir žalioji pertvarka

19. EEE taryba susitarė, kad, siekiant užtikrinti perėjimą prie tvarios, socialiai teisingos, neutralaus poveikio klimatui ir aplinką tausojančios ateities, nuolat reikia plataus užmojo tikslų, kolektyvinių pastangų ir skubių veiksmų. Ji paragino teisingai, tvarkingai ir sąžiningai palaiptiui atsisakyti iškastinio kuro energetikos sistemose, laikantis 1,5 °C trajektorijų, paspartinti veiksmus šiame kritiniame dešimtmetyje, kad ne vėliau kaip 2050 m. būtų pasiektas nulinis grynas išmetamas teršalų kiekis, atsižvelgiant į geriausias turimus mokslinius duomenis. Atsižvelgdama į EEE potencialą, ji taip pat dar kartą paragino iki 2030 m. patrigubinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumus visame pasaulyje ir padvigubinti pasaulinį vidutinį metinį energijos vartojimo efektyvumo didinimo tempą, taip pat paspartinti visai netaršių ir mažataršių technologijų diegimą. Ji palankiai įvertino ES pastangas užtikrinti Europos pramonės konkurencingumą ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą.
20. EEE taryba pripažino saugaus, įperkamo ir tvaraus energijos tiekimo ir Europos energetikos infrastruktūros apsaugos nuo hibridinių ir kitų grėsmių svarbą. EEE taryba pabrėžė, kad pagal išsamią ir technologiškai neutralią priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir konkurencingumo strategiją turėtų būti užtikrintas nuspėjamas pramonei ir siekiama pritraukti, plėsti ir išlaikyti įmones Europoje.
21. EEE taryba pripažino žalingą Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą poveikį Europos energetikos sektoriui ir atkreipė dėmesį į pažangą, padarytą įgyvendinant Europos Komisijos planą „REPowerEU“. EEE taryba atkreipė dėmesį į neseniai paskelbtas ES laipsniško Rusijos iškastinio kuro atsisakymo veiksmų gaires, kuriomis siekiama sumažinti priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro.

22. EEE taryba pabrėžė, kad itin svarbus vaidmuo vykdant žaliąją pertvarką tenka anglies dioksido apmokestinimui bei nuolatiniam ES ir EEE narėmis esančių ELPA valstybių bendradarbiavimui plėtojant ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą. Ji palankiai įvertino vykdomą darbą, susijusį su EEE narėmis esančių ELPA valstybių įtraukimu į pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą. EEE taryba taip pat pabrėžė, kad reikia imtis veiksmingų priemonių siekiant užtikrinti išmetamųjų teršalų kiekio duomenų patikimumą ir toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti trečiųjų valstybių duomenų patikimumą.
23. EEE taryba susipažino su Karinio mobilumo dokumentų rinkiniu ir pabrėžė, kad svarbu užtikrinti glaudų bendradarbiavimą dėl dokumentų rinkinio aspektų, kurie gali būti susiję su EEE narėmis esančiomis ELPA valstybėmis ir EEE susitarimu.
24. Kadangi transporto sektorius yra didelis teršalų šaltinis Europoje, EEE taryba pakartojo, jog svarbu, kad EEE valstybės bendradarbiautų plėtodamos tvarų, konkurencingą ir atsparų transporto sektorių. Daug dėmesio ir toliau turėtų būti skiriama žaliajai laivybai ir žaliajai aviacijai, taip pat oro uostų ir uostų infrastruktūrai. EEE taryba pabrėžė, kad reikia paspartinti perėjimą prie tvarių transporto rūšių ir tvarių degalų naudojimo visoje EEE, kartu išsaugant jungtis su atokiomis vietovėmis, įskaitant salų valstybes ir atokiausius regionus, ir užtikrinant teisingą pertvarką. Pereinant prie tvarių degalų reikia paklausa suderinti su patikima pasiūla, kurios mastą būtų galima didinti, kartu panaudojant besiformuojančias technologijas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos veiksmingai mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. Siekiant apsaugoti prekybos srautus, itin svarbu didinti atsparumą užtikrinant inovacijas, lanksčius atitikties mechanizmus ir investicijas į tvarią infrastruktūrą. Be to, nepaprastai svarbu gerinti geležinkelių pajėgumus ir mažinti krovininio kelių transporto išmetamą teršalų kiekį.
25. EEE taryba pareiškė esanti visapusiškai pasiryžusi siekti, kad būtų intensyvinamos pastangos kovoti su klimato kaita, pereinama prie tvarios energetikos, ir toliau saugoti mūsų gamtos pasaulį bei skatinti mūsų žiedinę ekonomiką visose srityse, kad būtų padidintas mūsų konkurencingumas. EEE taryba pabrėžė, jog svarbu, kad ES ir EEE narėmis esančios ELPA valstybės toliau glaudžiai bendradarbiautų siekdamos savo atitinkamų klimato srities ir biologinės įvairovės tikslų ir sprendamos uždavinius ir siekdamos Paryžiaus susitarimo ir Kunmingo ir Monrealio biologinės įvairovės strategijos tikslų.

EEE taryba susitarė, kad būtina spręsti biologinės įvairovės nykimo problemą, ir pažymėjo, kad ES nulinės taršos tikslas ir bendradarbiavimas siekiant švaresnės Europos ir aplinkos be toksinių medžiagų yra gyvybiškai svarbi šio aspekto dalis. EEE taryba pabrėžė, kad svarbu suderinti reglamentavimą žiedinės ekonomikos srityje, ir akcentavo, kad reikia stiprinti hidrologinį atsparumą įvairiuose sektoriuose.

26. Pripažindama, kad klimato kaita ir biologinės įvairovės nykimas yra pasauliniai iššūkiai, EEE taryba pakartojo savo visapusišką pasiryžimą siekti, kad būtų įgyvendinta JT darbotvarkė iki 2030 m. ir Paryžiaus susitarimas bei Kunmingo ir Monrealio pasaulinė biologinės įvairovės strategija – svarbiausios daugiašalės sistemos, kuriomis reglamentuojami pasauliniai kovos su klimato kaita ir biologinės įvairovės nykimu veiksmai. Atsižvelgdama į Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos 28-osios ir 29-osios šalių konferencijų (COP28 ir COP29) rezultatus, EEE taryba pabrėžė, kad svarbu nuolat didinti pasaulinius užmojus pagal Paryžiaus susitarimą. Šiuo tikslu EEE taryba palankiai įvertino tai, kad pranešta apie laikotarpio po 2030 m. nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus (NDC), ir paragino visas NDC dar nepateikusias šalis skubiai tai padaryti. Ji pabrėžė, kad laikotarpio po 2030 m. NDC turėtų būti grindžiami pirmuoju bendros pažangos įvertinimu (GST-1), turėtų atspindėti pažangą ir didžiausius įmanomus užmojus, turėtų būti suderinti su teršalų išmetimo trajektorija, pagal kurią visuotinis atšilimas neviršytų 1,5 °C, ir geriausiais turimais moksliniais duomenimis, atsižvelgiant į skirtingas nacionalines aplinkybes, taip pat į juos turėtų būti įtraukti absoliutaus išmetamo kiekio mažinimo tikslai visos ekonomikos mastu, apimantys visas ŠESD, sektorius ir kategorijas, ir jais turėtų būti parodyta, kaip šalys įgyvendina pirmąjį bendros pažangos įvertinimą (GST-1). EEE taryba pabrėžė, kad šalys turi nustatyti savo nulinio grynojo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio tikslus ir (arba) paspartinti jų įgyvendinimą ir tęsti plataus užmojo dialogą su pagrindiniais bendraminčiais partneriais. Be to, EEE taryba atkreipė dėmesį į Europos užmojų išlaikyti vadovaujamą vaidmenį siekiant įgyvendinti jos tarptautinius įsipareigojimus biologinės įvairovės srityje, visų pirma prisiimtus pagal Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategiją. Atsižvelgdama į 16-osios JT Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijos rezultatus, EEE taryba pabrėžė, kad visos šalys turi atnaujinti arba peržiūrėti savo nacionalines biologinės įvairovės strategijas ir veiksmų planus, kad būtų skubiai pašalinti tiesioginiai ir netiesioginiai biologinės įvairovės nykimą skatinantys veiksniai.

Skaitmeninė pertvarka

27. EEE taryba pabrėžė, kad gerai veikiančiai demokratinei visuomenei skaitmeniniame amžiuje itin svarbus yra žiniasklaidos laisvės ir pliuralizmo, redakcinės nepriklausomybės užtikrinimas ir žurnalistų apsauga, kartu su pagarba esminėms vertybėms, nustatytoms atitinkamuose ES teisės aktuose, be kita ko, dėl paramos nepriklausomai žiniasklaidai ir jos finansavimo.
28. EEE taryba pabrėžė, jog svarbu, kad EEE valstybės glaudžiai bendradarbiautų siekdamos užtikrinti konkurencingą, teisingą ir atsparią skaitmeninę pertvarką ir kad Europa taptų viena iš pasaulinių lyderių strateginių skaitmeninių technologijų srityje. Be to, ji pabrėžė, kad skaitmeninės infrastruktūros ir paslaugų vientisumo ir atsparumo užtikrinimas yra itin svarbus siekiant apsaugoti mūsų demokratines visuomenes ir ginti mūsų europines vertybes.
29. Atkreipdama dėmesį į poreikį paspartinti dirbtinio intelekto (DI) diegimą pramonėje, taip pat mažosiose ir vidutinėse įmonėse, ir vadovaudamasi aukščiausio lygio susitikimo dirbtinio intelekto veiksnių klausimais pareiškimu dėl įtraukaus ir tvaraus dirbtinio intelekto žmonėms ir planetai, dėl kurio susitarta 2025 m. vasario 11 d. Paryžiuje, EEE taryba pritarė siūlomai DI taikymo strategijai ir paragino ją įgyvendinant aktyviai įtraukti EEE valstybių valdžios institucijas, pramonę ir pilietinę visuomenę. Be to, EEE taryba pabrėžė, kad, siekiant kuo labiau padidinti duomenų visuomeninę ir inovacijų vertę, reikia toliau dėti pastangas, kad būtų sukurta tikra Europos duomenų sąjunga, be kita ko, supaprastinant atitiktą esamiems teisės aktams ir gerinant duomenų valdymą.
30. EEE taryba pabrėžė, jog svarbu, kad ateityje į EEE susitarimą būtų įtraukti Skaitmeninių paslaugų aktas (SPA) ir Skaitmeninių rinkų aktas (SRA). Be to, atkreipdama dėmesį į galimą DI ekonominę, aplinkosauginę ir visuomeninę naudą, ji pripažino, kad svarbu sukurti bendrą DI reglamentavimo sistemą Europoje pasitelkiant DI aktą ir užtikrinti, kad vidaus rinkai pateiktos ir EEE naudojamos DI sistemos būtų saugios, patikimos, etiškos ir atitiktų pagrindines teises, Europos vertybes bei etikos principus.

31. EEE taryba pažymėjo, kad svarbu stiprinti kibernetinį saugumą ir apsaugoti žmones, institucijas ir ypatingos svarbos infrastruktūrą nuo hibridinių grėsmių. Ji palankiai įvertino Komisijos komunikatą dėl Europos ligoninių ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų kibernetinio saugumo veiksmų plano, ES kibernetinio solidarumo aktą ir Kibernetinio atsparumo aktą, taip pat ji paragino EEE susitarimo šalis toliau glaudžiai bendradarbiauti ir pagilinti savo bendradarbiavimą siekiant didinti vidaus rinkos atsparumą ir užkirsti kelią kibernetinėms grėsmėms.
32. EEE taryba pripažino, kad svarbu stiprinti Europos puslaidininkių ekosistemą pasitelkiant Europos lustų aktą – įvairinant tiekimo grandines, išlaikant technologinę lyderystę ir plėtojant gamybos pajėgumus bei tęsiant plataus užmojo veiksmus rengiant Lustų aktą 2.0.

Socialinis aspektas

33. EEE taryba pabrėžė EEE susitarimo socialinio aspekto, apimančio klausimus, susijusius su darbo teise, darbuotojų sveikata bei sauga ir lyčių lygybe, svarbą. EEE taryba pripažino, kad svarbu užtikrinti sąžiningas ir gerai veikiančias darbo rinkas bei gerovės sistemas ir didinti dalyvavimą darbo rinkoje bei užtikrinti tinkamą įgūdžių ir darbo rinkos poreikių atitiktį, nes tai būtina siekiant įgyvendinti teisingą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir stiprinti vidaus rinkos konkurencingumą.
34. Pabrėždama, kad svarbu užtikrinti socialinę apsaugą, lygias galimybes ir sąžiningas darbo sąlygas, EEE taryba palankiai įvertino pažangą, padarytą įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį – sistemą, kuria siekiama, kad Europa būtų įtraukesnė, atsparesnė ir konkurencingesnė.

Bendradarbiavimas sveikatos srityje

35. EEE taryba pripažino strateginę patirtį, įgytą rengiantis ekstremaliosioms sveikatos situacijoms ir reaguojant į jas EEE per COVID-19 pandemiją. Šiame kontekste esminiai prioritetai tebebuvo vidaus rinkos vientisumas ir sklandus EEE susitarimo veikimas. EEE taryba pabrėžė, kad svarbu kurti Europos sveikatos sąjungą, ir nurodė, kad laukia glaudesnio ES ir EEE narėmis esančių ELPA valstybių bendradarbiavimo pasirengimo ir reagavimo sveikatos srityje klausimais. EEE taryba taip pat susipažino su pasiūlymu dėl reglamento ypatingos svarbos vaistų srityje siekiant sudaryti sąlygas atsparesnėms tiekimo grandinėms ir stiprinti Europos gamybos pajėgumus. Be to, EEE taryba tikisi tolesnės pažangos vykdant ES farmacijos srities teisės aktų reformą, kuria siekiama užtikrinti galimybes laiku ir vienodomis sąlygomis gauti saugių, veiksmingų bei įperkamų vaistų ir užtikrinti vaistų tiekimo saugumą ir kuria kuriama patraukli bei inovacijoms palanki aplinka, skirta vaistų moksliniams tyrimams, inovacijoms, plėtrai ir gamybai Europoje, taip pat nustatomos priemonės, skirtos retųjų ligų ir atsparumo antimikrobinėms medžiagoms klausimams spręsti.
36. EEE taryba pabrėžė, kad svarbu stiprinti ES veiksmus slaugos ir psichikos sveikatos srityje, taip pat toliau stiprinti sveikatos sistemų pajėgumus ir atsparumą, be kita ko, atsparumą klimato kaitai, ypač tose srityse, kuriose pandemija atskleidė trūkumų.

ES programos ir agentūros

37. Pripažindama ES programų indėlį kuriant žalesnę, labiau skaitmeninę ir atsparią Europą, EEE taryba pabrėžė EEE narėmis esančių ELPA valstybių dalyvavimo keliose ES programose 2021–2027 m. laikotarpiu svarbą ir pripažino jų reikšmingą finansinį įnašą į šias programas.
38. EEE taryba pabrėžė, kad EEE susitarimo 78 straipsnyje nustatyta, jog susitariančiosios šalys turi stiprinti ir plėsti bendradarbiavimą keliose srityse, nesusijusiose su keturiomis laisvėmis. EEE narėmis esančios ELPA valstybės turėtų turėti galimybę dalyvauti visose programų, kuriose jos dalyvauja, dalyse. EEE taryba pabrėžė, kad svarbu didinti mokslinių tyrimų saugumą, ir paragino šalis glaudžiai bendradarbiauti šioje srityje, be kita ko, naudojantis rizikos valdymo ir kitomis tinkamomis priemonėmis.

Susitarimu visoms jo šalims užtikrinamos vienodos teisės ir pareigos, o geram jo veikimui labai svarbu, kad šių principų būtų laikomasi. EEE taryba paragino visų pirma visas Europos ir nacionaliniu lygmeniu įgyvendinimo įstaigas viešinti ir propaguoti partnerystės galimybes visoje EEE ir užtikrinti, kad visi subjektai iki galo suvoktų, kokios yra EEE narėmis esančių ELPA valstybių dalyvavimo ES programose teisės ir pareigos.

39. EEE taryba pabrėžė, kad norint stiprinti Europos pramoninę bazę ir išsaugoti vidaus rinkos vientisumą bei gerą veikimą itin svarbus yra plataus masto bendradarbiavimas kosmoso srityje. Ji atkreipė dėmesį į vykstančias diskusijas dėl EEE narėmis esančių ELPA valstybių dalyvavimo Saugaus junglumo programoje ir dėl pasiūlymo dėl ES kosmoso akto.
40. Nedarant poveikio būsimoms deryboms ES lygmeniu dėl daugiametės finansinės programos, EEE taryba paragino tęsti dialogą dėl pasirengimo programavimo laikotarpiui po 2027 m., siekiant užtikrinti, kad nauji programų reglamentai būtų kuo anksčiau įtraukti į EEE susitarimą, atsižvelgiant į tai, kad EEE narėmis esančių ELPA valstybių dalyvavimas grindžiamas EEE susitarimo nuostatomis. Be to, EEE taryba pabrėžė, kad svarbu užtikrinti glaudų EEE narėmis esančių ELPA valstybių ir Europos Sąjungos bendradarbiavimą rengiant būsimas ES programas pagal EEE susitarimą.
41. EEE taryba pabrėžė būsimo ES kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu dokumentų rinkinio įtraukimo į EEE susitarimą svarbą siekiant prisidėti prie kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu.

Finansiniai mechanizmai

42. EEE taryba priminė, kad EEE susitarime numatytas EEE narėmis esančių ELPA valstybių dalyvavimas vidaus rinkoje, ir šiame kontekste taip pat priminė, kad EEE narėmis esančios ELPA valstybės, pasitelkdamos EEE ir Norvegijos finansinius mechanizmus, prisideda prie socialinių ir ekonominių skirtumų EEE mažinimo susitariančiųjų šalių naudai, kad pagal EEE susitarimo 115 straipsnį būtų skatinamas nuolatinis ir subalansuotas visų EEE susitarimo susitariančiųjų šalių prekybos ir ekonominių santykių stiprinimas.
43. EEE taryba palankiai įvertino tai, kad 2025 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojo Islandijos, Lichtenšteino, Norvegijos ir ES susitarimas dėl 2021 m. gegužės mėn.–2028 m. balandžio mėn. laikotarpio EEE finansinio mechanizmo ir Norvegijos ir ES susitarimas dėl 2021 m. gegužės mėn.–2028 m. balandžio mėn. laikotarpio Norvegijos finansinio mechanizmo.
44. Atsižvelgdama į tikslą sėkmingai įgyvendinti 2021 m. gegužės mėn.–2028 m. balandžio mėn. laikotarpio finansinius mechanizmus, EEE taryba palankiai įvertino tai, kad sudaryti EEE narėmis esančių ELPA valstybių ir tam tikrų valstybių paramos gavėjų dvišaliai susitarimo memorandumai ir programų susitarimai, ir tikisi, kad bus greitai sudaryti dvišaliai susitarimo memorandumai su visomis valstybėmis paramos gavėjomis, kad taip būtų nustatyta aiški veiksmingo ir savalaikio lėšų panaudojimo sistema ir tvarkaraštis, nes tai prisidės prie sutartų teminių prioritetų, Europos žaliosios pertvarkos, demokratijos, teisinės valstybės ir žmogaus teisių, taip pat socialinės įtraukties ir atsparumo.
45. EEE taryba pabrėžė, kad susitariančiosios šalys, atsižvelgdamos į 38D protokolo 10 straipsnį, peržiūrės poreikį mažinti ekonominius ir socialinius skirtumus Europos ekonominėje erdvėje ir, remdamosi vertinimu, pradės būsimas derybas dėl kitų finansinių mechanizmų gerokai anksčiau nei baigs galioti 2021–2028 m. finansiniai mechanizmai, kad būtų išvengta įgyvendinimo spragų ir sudarytos sąlygos veiksmingai ir efektyviai programuoti būsimą finansavimo perspektyvą.

Žuvininkystė ir žuvų bei žuvininkystės produktų patekimas į rinką

46. EEE taryba atkreipė dėmesį į tai, kad įsigaliojo du papildomi dvišalių ES susitarimų su Islandija ir Norvegija protokolai, kuriuose numatytos tam tikrų tų šalių kilmės žuvų ir žuvininkystės produktų importo į ES rinką iki 2028 m. balandžio mėn. tarifinės kvotos.
47. EEE tarybos nariai apgailestaudami atkreipė dėmesį į labai pablogėjusią šiaurės rytų Atlanto atlantinių skumbrių išteklių būklę ir sutarė, kad svarbu laiku pasiekti išsamų dalijimosi susitarimą.
48. EEE taryba taip pat dar kartą patvirtino EEE susitarimo 9 protokole dėl prekybos žuvimis ir kitais jūrų produktais nustatytus įsipareigojimus.
49. EEE tarybos nariai pabrėžė, kad labai svarbu konstruktyviai bendradarbiauti žuvininkystės klausimais ir kad toks bendradarbiavimas turėtų būti subalansuotas ir abipusiškai naudingas, visų pirma kalbant apie tausų bendro intereso išteklių valdymą.
50. EEE tarybos nariai pripažino, kad svarbu toliau nagrinėti atitinkamus dar neišspręstus žuvininkystės politikos klausimus ir juos išspręsti, ir pripažino ES ir atitinkamų EEE narėmis esančių ELPA valstybių dvišalių dialogų žuvininkystės valdymo klausimais svarbą ir jų susitarimų dėl dalijimosi tvarkos poreikį.

Prekyba žemės ūkio produktais

51. EEE taryba priminė susitariančiųjų šalių įsipareigojimą pagal EEE susitarimo 19 straipsnį ir paragino susitarimo šalis tęsti dialogą siekiant peržiūrėti prekybos žemės ūkio produktais sąlygas, kad būtų užtikrintas laipsniškas liberalizavimas pagal jų atitinkamą žemės ūkio politiką. EEE taryba paragino susitariančiąsias šalis atlikti naują prekybos perdirbtais žemės ūkio produktais režimo peržiūrą pagal EEE susitarimo 3 protokolo 2 straipsnio 2 dalį ir 6 straipsnį, kad būtų toliau skatinama prekyba šioje srityje.